

Visie burgerschapsvorming en sociale integratie

Stap voor stap de wereld in

Januari 2016

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Visie op burgerschapsvorming en sociale integratie	4
2.1 Visie.....	4
2.2 Doelen	4
2.2.1. Kerndoelen.....	4
2.2.2 Doelen burgerschapsvorming en sociale integratie	5
3. Populatie De Ladder	5
4. Invulling burgerschapsvorming en sociale integratie.....	6
4.1 Trefwoord.....	6
4.2 Kanjertraining	6
4.3 Projectonderwijs.....	7
4.4 Op voeten en fietsen, jeugd verkeerskrant.....	8
4.5 Overig.....	8
4.5.1 Goede doel.....	9
4.5.2 Vredesweek.....	9
5. De school als oefenplaats	10

1. Inleiding

In de multiculturele samenleving waarin we op dit moment leven, is actief burgerschap steeds belangrijker geworden. Kennis hebben over en respect hebben voor andere culturen speelt hierbij een belangrijke rol. Sinds 1 februari 2006 is het wetsvoorstel 'bevordering actief burgerschap en sociale integratie' in werking getreden. Scholen worden hiermee verplicht bij te dragen aan integratie en burgerschapskunde. Wat actief burgerschap voor De Ladder betekent en hoe de school hieraan inrichting geeft in het onderwijs, is in dit visiedocument te lezen.

Als oecumenische school zijn wij ervan overtuigd dat actief burgerschap en sociale integratie een essentieel onderdeel van de opvoeding is. Zowel thuis als op school moet dit aan de orde komen. Zeker omdat de kinderen op De Ladder opgroeien in een voornamelijk 'wit' dorp, zonder allochtone leerlingen. Iedereen is welkom op onze open christelijke school, ongeacht afkomst, religie, geaardheid. In de brede zin houdt oecumenisch in dat er gesteven wordt naar wereldwijde religieuze eenheid van de verschillende christelijke kerken. In de smallere betekenis bevordert oecumenisch de eenvoud, samenwerking of het onderling begrip tussen de diverse religieuze groepen. Het oecumenisch karakter op onze school moet ertoe leiden dat leerlingen voorbereid worden op deelname aan de multiculturele samenleving. Democratie en omgangsvorming moeten nadrukkelijk naar voren worden gebracht.

De visie van De Ladder **Stap voor stap de wereld in** geeft aan dat de school actief burgerschapsvorming belangrijk vindt. Kinderen groeien niet alleen in de wereld op, maar zijn in de maatschappij samen met andere kinderen. Onze school vindt het belangrijk dat de kinderen een positieve bijdrage kunnen leveren in de samenleving vanuit de visie van de school door stap voor stap de wereld in te gaan, waar zij niet alleen als individu zullen werken maar samenwerken met anderen.

Leeswijzer

De visie op actief burgerschapsvorming en sociale integratie is in het tweede hoofdstuk te lezen. Daarnaast worden de doelen beschreven en de kerndoelen die hierbij passen.

In het derde hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de populatie op De Ladder. In het daaropvolgende hoofdstuk wordt beschreven op welke wijze De Ladder invulling geeft aan actief burgerschap en sociale integratie. Er wordt op verschillende methodes en activiteiten ingezoomd, wat in diverse paragrafen is beschreven.

In het laatste hoofdstuk komt de school als oefenplaats aan bod, welke omgangsregels er op school gelden en op welke wijze de kinderen gevolgd worden.

2. Visie op burgerschapsvorming en sociale integratie

2.1 Visie

Wij zien het als een taak van de school om kinderen op te voeden tot evenwichtige, fatsoenlijke, democratische, participerende en coöperatieve burgers van de Nederlandse samenleving. Zij moeten goed met anderen om kunnen gaan en deel kunnen nemen aan de samenleving.

Als oecumenische school willen we kinderen regels, waarden, normen en samenwerking bijbrengen. Als de kinderen van De Ladder doorstromen naar het voortgezet onderwijs, willen we kinderen afleveren die stevig in de wereld staan met een goed gevoel van eigenwaarde, respectvol en eerlijk met elkaar omgaan en op die manier een steentje bij kunnen dragen aan onze maatschappij. We willen dat de kinderen begrijpen hoe de Nederlandse rechtsstaat werkt en wat er van hen verwacht wordt om in zo'n rechtsstaat goed te kunnen functioneren.

Onze school vindt het belangrijk dat de leerlingen kennis hebben van diverse religies en culturen en vanuit daar naar problemen kunnen kijken vanuit verschillende perspectieven. Op De Ladder leren zij op een verdraagzame manier met elkaar om te gaan. De school functioneert hierbij als een veilige oefenplaats voor kinderen. Burgerschapsvorming is op De Ladder niet een apart vak, maar zit verweven in ons hele onderwijsaanbod.

2.2 Doelen

2.2.1. Kerndoelen

- Kerdoel 34 De leerlingen leren zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en de ander.
- Kerdoel 35 De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
- Kerdoel 36 De leerlingen leren hoofdzaken van de Nederlandse en Europese staatsinrichting en de rol van de burger.
- Kerdoel 37 De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.
- Kerdoel 38 De leerlingen leren hoofdzaken over geestelijke stromingen die in de Nederlandse multiculturele samenleving een belangrijke rol spelen, en ze leren respectvol om te gaan met verschillen in opvattingen van mensen.
- Kerdoel 39 De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.

Deze doelen zijn te bereiken door het onderwijs te groeperen rondom drie kernconcepten:

1. Burgerschapsvorming vanuit democratie
2. Burgerschapsvorming vanuit participatie
3. Burgerschapsvorming vanuit identiteit

2.2.2 Doelen burgerschapsvorming en sociale integratie

Op basis van deze kerndoelen zijn de doelen specifiek gemaakt voor het onderwijs op De Ladder.

- De kinderen leren de wereld om hen heen ontdekken.
- De kinderen weten wat democratie inhoudt en kunnen daarnaar handelen.
- De kinderen kunnen hun mening geven over maatschappelijke thema's en beargumenteren.
- De kinderen kunnen elkaars mening respecteren en staan voor andere meningen open.
De kinderen weten dat niet iedereen hen aardig vindt en dat dat zo hoort.
De kinderen kunnen zeggen wat ze denken en voelen.
- De kinderen zijn actief betrokken bij thema's die spelen in onze samenleving.
- De kinderen leren verantwoordelijkheden te nemen voor anderen.
- De kinderen hebben respect voor andere opvattingen en overtuigingen.
- De kinderen ontwikkelen vaardigheden die passen bij de visie van de school
- De kinderen weten wat het christendom inhoudt, welke christelijke feestdagen er gevierd worden en wat de gebruiken daarbij zijn.
- De kinderen weten welke andere culturen en geloven er zijn.
- De kinderen kunnen samen werken.
- Kinderen leren over het milieu en hoe zij een steentje bij kunnen dragen aan een beter en schoner milieu.

3. Populatie De Ladder

Oecumenische basisschool De Ladder staat in Maarn. Dit is een klein dorp met ruim 4500 inwoners op de Utrechtse Heuvelrug. Maarn is een overwegend wit dorp. Er staat een katholieke kerk en een protestantschristelijke kerk in Maarn. Op de Ladder zijn vrijwel geen allochtone kinderen. De leerlingen hebben veelal hoogopgeleide ouders en geen leerling weging.

Ze komen in hun directe omgeving vrijwel niet in aanraking met verschillende culturen. Daarom is de school zich er bewust van dat diversiteit moet worden opgezocht of in de school moet worden gehaald. Wij zien het als onze taak om de kinderen voor te bereiden op een samenleving waar wel diversiteit voorkomt.

De leerkracht functioneert als model en draagt in de dagelijkse omgang met de leerlingen sociale kennis, vaardigheden en een houding over. Hiermee beïnvloedt hij of zij niet alleen het gedrag van de leerlingen, maar ook het gevoel van veiligheid.

4. Invulling burgerschapsvorming en sociale integratie

Om een invulling te geven aan de kerndoelen en de door ons gestelde doelen, wordt gebruik gemaakt van de verschillende methodes en activiteiten.

4.1 Trefwoord

Trefwoord is een methode voor levensbeschouwelijke vorming en bevat eigentijdse verhalen en Bijbelverhalen. De leefwereld van de kinderen staat daarbij centraal. De methode heeft een open blik op de werkelijkheid. Bij de thema's staan vragen centraal waarbij er van de kinderen een actieve rol wordt verwacht. Vier keer per week wordt er in alle klassen op De Ladder gebruik gemaakt van deze methode, waarbij ingezoomd wordt op de actualiteit en waarbij kinderen gevraagd wordt hun mening te geven.

Er zijn drie domeinen voor verbreding en verdieping van het thema:

- Bronnen en traditie: welk licht laten de levensbeschouwelijke bronverhalen op het thema schijnen? De meeste bronverhalen zijn afkomstig uit de Bijbel. Ook verhalen uit andere levensbeschouwelijke tradities worden geplaatst, zoals islam, hindoeïsme en het boeddhisme.
- Kind: voor welke vragen en dilemma's komen kinderen in hun eigen leefwereld te staan? De vragen en dilemma's bevinden zich op sociaal-emotioneel terrein.
- Samenleving: welke rol speelt het thema in de samenleving?

Maatschappelijke thema's komen aan bod. De kinderen kunnen tijdens deze lessen hun mening geven over maatschappelijke thema's en beargumenteren. De kinderen zijn actief betrokken bij thema's die spelen in onze samenleving. De methode speelt in op de actualiteit.

4.2 Kanjertraining

De Kanjertraining is onze methode voor sociaal emotionele ontwikkeling. Deze methode is bedoeld om de sfeer in de klas goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief). De kanjertraining is door het Nederlands Jeugd Instituut (NJI) goedgekeurd als anti-pestprogramma. Tijdens de lessen wordt gewerkt aan kerndoel 34 om zorg te dragen voor de lichamelijke en psychische gezondheid van de kinderen zelf en de ander.

De Ladder streeft naar een positieve, opbouwende sfeer met duidelijke grenzen voor alle betrokkenen. We doen dit binnen de kaders van de wet enerzijds en binnen het kader van de kanjerafspraken anderzijds. Dit past bij de missie op school dat we streven naar een veilige omgeving.

De uitgangspunten, afspraken en werkwijze om te komen tot een sociaal veilige school staan beschreven in het beleidsplan *De sociaal veilige school*. Dit plan beschrijft wat wij op school doen aan sociaal wenselijk gedrag en hoe wij preventief werken aan sociaal onwenselijk gedrag. Wanneer alle inspanningen ten spijt toch ongewenst gedrag optreedt en het gedrag blijkt dan ook nog eens hardnekkig te zijn, treedt een protocol in werking. Dit *pestprotocol* is er op gericht dat onwenselijk gedrag stopt. Het is curatief van karakter. Het leidt tot een stappenplan wat er toe moet leiden dat het ongewenste gedrag stopt. De stappen die dan worden gezet zijn in het (pest-)protocol beschreven. In iedere klas is dit pestprotocol met de stappen zichtbaar opgehangen

De kinderen werken met de kanjertraining toe richting het diploma dat ze aan het einde van iedere groep kunnen halen met de volgende tekst:

Hier ben ik.
Het is goed dat ik er ben.
Er zijn mensen die van mij houden.
Niet iedereen vindt mij aardig.
Dat hoort zo.
Ik luister wel naar kritiek.

Ik zeg wat ik voel en wat ik denk.
Blijft iemand vervelend tegen mij doen?
Dan haal ik mijn schouders op. Jammer dan.
Doet iemand naar, dan doe ik niet mee.
Ik gedraag me als een kanjer.
Want ik ben een kanjer.

4.2.1 Volgen leerlingen sociaal-emotioneel gebied

Om de leerlingen op sociaal-emotioneel gebied te kunnen volgen, gebruikt De Ladder het Kanjer volg-en adviessysteem in. Twee maal per jaar vult de leerkracht Kanvas in, waarbij gekeken wordt naar opvallende scores van leerlingen of samenstelling in de groep.

De opvallende resultaten worden met ouders besproken tijdens de ontwikkelingsgesprekken in februari. Leerlingen vanaf groep 5 vullen tevens een leerlingen vragenlijst in en een sociogram.

4.3 Projectonderwijs

Op De Ladder wordt sinds schooljaar 2015-2016 gewerkt met projectonderwijs. De Ladder gebruikt de volgende definitie voor projectonderwijs: *'Projectonderwijs probeert een verbinding te maken tussen de geleefde werkelijkheid buiten de klas en het leren in de klas. Leerlingen kunnen de vragen die zij in het 'echte' leven tegen komen onderwerpen aan een systematisch onderzoek (v. Oers & Tanis & Dobber & Zwart, 2014)'*. Het doel vanuit burgerschapsvorming hierbij is dat de kinderen de wereld om hen heen leren ontdekken.

Het systematisch onderzoek zal plaatsvinden door de cyclus van het onderzoekend leren te introduceren in de groepen. Binnen de cyclus van het onderzoekend leren is het van belang dat het kind en zijn vragen centraal staat.

Tijdens projectonderwijs probeert de leerkracht leerlingen te prikkelen een onderzoekende houding te hebben. Er wordt vakoverstijgend en thematisch gewerkt. De thema's die worden gekozen worden schoolbreed uitgewerkt en sluiten zoveel mogelijk aan bij de belevingswereld van de leerling en bij de al bestaande methoden die worden gebruikt op het gebied van creatieve vakken, aardrijkskunde, geschiedenis en natuur en techniek. Om goed onderzoek te kunnen doen, moeten leerlingen o.a. beschikken over rekenvaardigheden, communicatieve vaardigheden, presentatie vaardigheden en taalvaardigheden. De leerlingen werken tijdens het projectonderwijs in

verschillende ruimtes in de school, zo is er een theatterruimte, een bibliotheek, een ontdekrimte en een projectlokaal ingericht.

Met het team zijn een aantal speerpunten opgesteld in het onderwijs dat hierbij wordt gegeven. Hieronder een aantal speerpunten binnen het huidige onderwijs:

- De leerling kan zelf onderzoeksvragen stellen, de leerling staat centraal.
- De leerling leert van zelfstandig werken, zelfstandig te leren en uiteindelijk zou het mooi zijn als leerlingen zelfgestuurd kunnen leren.
- De leerlingen leren de 21ste eeuwse vaardigheden.
- De leerling is actief betrokken bij het onderwijs.
- De leerling werkt op zijn eigen niveau.
- De leerkracht krijgt een begeleidende rol.
- De leerkracht heeft oog voor talenten van ieder kind.
- De leerkracht maakt gebruik van een ontwikkelingsgericht aanpak.
- De leerkracht biedt alle leerlingen een veilige omgeving.
- De leerkracht creëert een rijke leeromgeving.

In plaats van schoolreisjes, worden nu uitstapjes georganiseerd of sprekers gevraagd wat aansluit bij het thema van het projectonderwijs. Bijvoorbeeld bij het thema *Water* naar het watermuseum of bij het thema *Op het land* naar een kaasboerderij.

4.4 Op voeten en fietsen, jeugd verkeerskrant

Om te voldoen aan kerndoel 35, waarbij de leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument, wordt de jeugd verkeerskrant en de krant op voeten en fietsen gebruikt. Daarnaast wordt als bronnenboek de methode Claxon gebruikt in groep 3 t/m 8. Om het jaar doen wij mee met ANWB Streetwise met alle klassen. De kinderen in groep 7 doen zowel schriftelijk als praktijk verkeersexamen.

4.5 Overig

Als afsluiting van de basisschool periode zetten de leerlingen uit roep 8 een eigen onderneming op met het project Ladder in Bizz. Twee maanden lang solliciteren ze op een functie in een bedrijf, schrijven ze een ondernemersplan, presenteren dit bij 'de bank' en kopen producten in bij ondernemingen in Maarn. Als afsluiting van dit project organiseren ze een markt waarbij alle ondernemingen zich presenteren en de ingekochte projecten of diensten verkopen. De winst gaat deels naar het goede doel en deels naar de musical en afscheidsavond van groep 8.

De musical van groep 8 wordt niet alleen opgevoerd voor ouders, leerlingen en broertjes of zusjes. De musical wordt ook opgevoerd in een bejaardentehuis in Maarn.

Ieder jaar brengt een groep een bezoek aan Rijnaarde, een woongroep voor mensen met een beperking. De kinderen zingen daar kerstliederen en kunnen ervaren hoe mensen daar leven.

4.5.1 Goede doel

Ieder jaar kiest De Ladder een goed doel, om de kinderen bewust te maken dat hoe de kinderen in Maarn opgroeien niet vanzelfsprekend is. Het goede doel in het schooljaar 2014-2015 was stichting Jarige Job, waarbij iedere vrijdag geld ingezameld werd voor kinderen die geen verjaardag kunnen vieren. Het goede doel in het schooljaar 2015-2016 is sparen voor een school in Kameroen. Dit doet De Ladder samen met de organisatie LiveBuild met mensen in Kameroen en Nederland, om vanuit hun eigen talent het leven van zichzelf en anderen te verbeteren. LiveBuild biedt mensen de kans om hun eigen talenten in te zetten voor een mooiere wereld. De Ladder spaart voor een vernieuwd schoolgebouw. Behalve geld inzamelen, wordt dit project levendig gemaakt door een informatieronde in de klassen door Live Build. Kinderen volgen workshops volgen zoals: dans, muziek, koken, maskers maken en verhalenverteller.

4.5.2 Vredesweek

Ieder jaar wordt op De Ladder in de vredesweek in september een vredesviering gehouden met de groepen 1 t/m 8 op het schoolplein. Vrede is voor de meeste kinderen in Nederland een vanzelfsprekendheid. Dit geldt lang niet overal ter wereld. In de Vredesweek wordt iedereen opgeroepen hierbij stil te staan. In het schooljaar 2015-2015 was het motto 'vrede verbindt'. Onze school doet al jarenlang mee met de Vredesweek door het houden van een Vredesviering met kinderen en ouders wat goed past binnen het Oecumenische karakter van de school. Traditiegetrouw laten het jongste en oudste kind van de school samen een duif los als teken van vrede.

5. De school als oefenplaats

De school dient als oefenplaats voor democratie, participatie en het omgaan met diversiteit.

De betrokkenheid tussen burgers onderling en tussen burgers en overheid lijkt de afgelopen jaren te zijn afgenomen. Rechten en plichten die horen bij burgerschap, lijken soms wat op de achtergrond te zijn geraakt.

Verwant aan het leren van sociale competenties is het leren van gedrags- en omgangregels die het sociale verkeer ordenen. Het gaat hier om de gewoonten en regels rond beleefdheid en fatsoen, als uitdrukking van de codes die gelden in het sociale. Beleidsvorming en sociale integratie. Op De Ladder leven we als leerlingen, leerkrachten en ouders en instanties om de school heen in een mini samenleving. Op school oefenen de leerlingen in het samenleven met elkaar. Dit doen wij op De Ladder door het gezamenlijk opstellen van schoolregels en groepsregels, het bespreken van sociaal gedrag zoals het geven van een hand aan de leerkracht op het moment dat leerlingen binnenkomen of weer naar huis gaan, op je beurt wachten, geen vuil op straat of plein gooien, elkaar respectvol behandelen.

De leerlingen leren op De Ladder hoe het is om te leven in een democratie. En hoe ze zelf conflicten kunnen oplossen. Soms gaat het goed, andere keren zou het beter kunnen. We vragen de leerlingen geregeld mee te denken over schoolzaken. Bijvoorbeeld door een tekenwedstrijd voor de inrichting van het plein en door hen mee te laten denken over de invulling van schoolprojectvieringen.

Volgen van leerling resultaten gebeurt door het LOVS Cito.

Het volgen op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling gebeurt aan de hand van KANVAS. Bij leerkrachten, leerlingen en medewerkers wordt iedere twee jaar een enquête afgenomen over algemene zaken die bij het schoolleven horen.

Aan het einde van het schooljaar wordt dit beleidsstuk geëvalueerd om te zien of we de gestelde activiteiten hebben uitgevoerd en of doelen zijn behaald. Indien nodig worden aanpassingen in een nieuwe versie van deze visie verwerkt.